

कार्यावली

सोमवार, दिनांक ९ जुलै, २०१२ रोजी सकाळी ११-०० वाजता मुंबई येथील विधान भवनात सुरु होणाऱ्या महाराष्ट्र विधानसभेच्या सन २०१२ च्या द्वितीय (पावसाळी) अधिवेशनाची कार्यावली.

- एक. अध्यक्षानी, सभाध्यक्ष तालिकेवर सदस्य नामनिर्देशित करणे.
- दोन. प्रश्नोत्तरे.
- तीन. अध्यादेश सभागृहासमोर ठेवणे.
- चार. सन २०१२-२०१३ च्या पुरवणी मागण्या सादर करणे.
- पाच. सन २०१२-२०१३ च्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा व मतदान.
- सहा. लोकलेखा समितीचा अहवाल सादर करणे.
- सात. सार्वजनिक उपक्रम समितीचा अहवाल सादर करणे.
- आठ. अंदाज समितीचे अहवाल सादर करणे.
- नऊ. अनुसूचित जाती कल्याण समितीचा अहवाल सादर करणे.
- दहा. विमुक्त जाती व भटक्या जमाती कल्याण समितीचा अहवाल सादर करणे.
- अकरा. रोजगार हमी योजना समितीचा अहवाल सादर करणे.
- बारा. विशेष हक्क समितीचा अहवाल सादर करणे.
- तेरा. विधानसभा आश्वासन समितीचा अहवाल सादर करणे.
- चौदा. **शासकीय विधेयके --**

(अ) खालील विधेयके विधानसभेकडे विचारार्थ प्रलंबित आहेत :-

- (१) सन २०१० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५२ - महाराष्ट्र विशेष आर्थिक क्षेत्र व नेमून दिलेली क्षेत्र विधेयक, २०१०.
- (२) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ - महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादूटोणा यांना प्रतिबंध घालण्याबाबत व त्यांचे समूळ उच्चाटन करण्याबाबत विधेयक, २०११.
- (३) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५० - महाराष्ट्र महानगरपालिका (चौथी सुधारणा) विधेयक, २०११.
- (४) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५१ - राज्य निवडणूक आयुक्त (अर्हता व नियुक्ती) (सुधारणा) विधेयक, २०११.

- (५) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५४ - महाराष्ट्र (विवक्षित मुंबई अधिनियमांच्या संक्षिप्त नावात बदल करण्याबाबत) विधेयक, २०११.
- (६) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५५ - मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका (सुधारणा) आणि नागपूर शहर महानगरपालिका (निरसन) विधेयक, २०११.
- (७) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६६ - महाराष्ट्र परावैद्यक परिषद विधेयक, २०११.
- (८) सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६७ - मुंबई महानगरपालिका (सुधारणा व विधिग्राहणीकरण) विधेयक, २०११.
- (९) सन २०१२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०१२.
- (१०) सन २०१२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४ - महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग (सुधारणा) विधेयक, २०१२.
- (११) सन २०१२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १५ - महाराष्ट्र गृहनिर्माण (नियमन व विकास) (सुधारणा) विधेयक, २०१२.
- (१२) सन २०१२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २० - मुंबई ग्रामपंचायत (सुधारणा) विधेयक, २०१२.
- (१३) सन २०१२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २२ - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) विधेयक, २०१२.

(ब) विधानपरिषदेने संमत केलेली खालील विधेयके विधानसभेकडे विचारार्थ प्रलंबित आहेत :-

- (१) सन २०१० चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक १४ - मुंबईचा शेतातील पिकांवरील कीड व रोग याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०१०.
- (२) सन २०११ चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक १४- महाराष्ट्र नगर परिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०११.

(क) खालील विधेयक संयुक्त समितीकडे विचारार्थ प्रलंबित आहे :-

सन २०१२ चे वि.स.वि. क्रमांक १५- महाराष्ट्र गृहनिर्माण (नियमन व विकास) विधेयक, २०१२.

पंधरा.

शोक प्रस्ताव.

सोळा.

इतर शासकीय कामकाज ज्याची सूचना नंतर देण्यात येईल.

सतरा.

अशासकीय विधेयके --

विचारार्थ--

- (१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २४ - हिंदू अज्ञानत्व व पालकत्व (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.

- (२) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक २५ - महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३० - महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३१ - महाराष्ट्र धर्म स्वातंत्र्य विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३३ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (६) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३७ - कारागृहे (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (७) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३९ - महाराष्ट्र स्वयंसेवी संस्था विकास व व्यवस्थापन महामंडळ विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (८) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ४० - फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २८ - महाराष्ट्र गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २९ - महाराष्ट्र राज्यातील शेतकरी, कारागीर व भूमिहीन मजूर यांना निवृत्तीवेतन देण्याबाबत विधेयक, २००९- **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (११) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३२ - बाल कामगार (प्रतिबंध व विनियमन) (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१२) सन २००९ चे विधेयक क्रमांक ३५ - महाराष्ट्र बेकारी निर्मूलन विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१३) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४३ - अन्न भेसळ प्रतिबंध (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४४ - मुंबई महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४५ - महाराष्ट्र खनिज विकास (निर्मिती व उपयोजन) निधी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार,**

वि.स.स. यांचे.

- (१६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४६ - मुंबई समचिकित्सा वैद्यक व्यवसायी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१७) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४८ - महाराष्ट्र जमीन महसूल (दुसरी सुधारणा) संहिता विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४९ - महाराष्ट्र खाजगी शाळातील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) विनियमन (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५१ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५२ - मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५३ - भ्रष्टाचार प्रतिबंध (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२२) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५७ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२३) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५८ - हिंदू विवाह (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५९ - महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६० - महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) विनियमन (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६१ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२७) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६२ - महाराष्ट्र रोजगार हमी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६३ - औषधीद्रव्ये व सौंदर्य प्रसाधन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**

- (२९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६४ - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६५ - महाराष्ट्र ऊस तोडणी मजूर (नोकरीचे नियमन व कल्याण) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स.यांचे.
- (३१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६७ - महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (कॅपिटेशन फी घेण्यास प्रतिबंध) (सुधारणा) विधेयक, २००९ इ श्री.सुभाष देसाई, वि.स.स. यांचे.
- (३२) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २ - बियाणे (सुधारणा) विधेयक, २०१०- श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३३) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ३ - महाराष्ट्र खाजगी वने (संपादन) (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३४) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४ - मुंबई सावकार (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३५) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ५ - मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३६) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ६ - महाराष्ट्र सहकारी संस्था (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३७) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ७ - महाराष्ट्र किमान वेतन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३८) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ८ - महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन आणि पुनर्विकास) (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३९) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ९ - मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (४०) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १० - विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (४१) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ११ - मुंबई महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुभाष देसाई, वि.स.स. यांचे.
- (४२) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १३ -मुंबई ग्रामपंचायत (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.

- (४३) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १४ - महाराष्ट्र रस्त्यांवर रहाणाऱ्या मुलांना विवक्षित सोयी व सुविधा पुरविणे आणि महाराष्ट्र शासनाने त्यांची जबाबदारी स्वीकारणे विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४४) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १५ - फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र तिसरी सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४५) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १६ - महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४६) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १७ - शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणा-या विलंबास प्रतिबंध (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४७) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १८ - मुंबई न्यायालय फी (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४८) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक १९ - महाराष्ट्र परत बोलविण्याचा अधिकार विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (४९) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २० - महाराष्ट्र आवाज प्रदूषण प्रतिबंधक (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५०) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २१ - महाराष्ट्र धुम्रपानास व थुंकण्यास मनाई करण्याबाबत विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५१) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २३ - महाराष्ट्र यंत्रमाग कामगार (नोकरीचे विनियमन व कल्याण) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५२) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २४ - महाराष्ट्र विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५३) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक २५ - महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (५४) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ३३ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री. प्रशांत बंब, वि.स.स. यांचे.**

- (५५) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ३९ - महाराष्ट्र अविघटनशील कचरा (नियंत्रण) (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. रविंद्र वायकर, वि.स.स. यांचे.
- (५६) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४२ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (५७) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४३ - मुंबई पोलिस (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुभाष देसाई, वि.स.स. यांचे.
- (५८) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ४४ - महाराष्ट्र पिण्याच्या पाण्याची चोरी करण्यास प्रतिबंध विधेयक, २०१० - श्री.रविंद्र वायकर, वि.स.स. यांचे.
- (५९) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४६ - महाराष्ट्र शैक्षणिक परिसंस्था (व्यवस्थापन) (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६०) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४७ - महाराष्ट्र प्रोत्साहनाद्वारे कुटुंब नियोजनास चालना देण्याबाबत विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६१) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ४८ - महाराष्ट्र स्थानिक प्राधिकरण सदस्य अनर्हता (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६२) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ५१ - मुंबई दुकाने व आस्थापना (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६३) सन २०१० चे वि.स.वि. क्रमांक ५६ - मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६४) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ५८ - महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.विवेक पाटील, वि.स.स. यांचे.
- (६५) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ५९ - मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.विवेक पाटील, वि.स.स. यांचे.
- (६६) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ६७ - महाराष्ट्र भाडेनियंत्रण (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६७) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ६८ - महाराष्ट्र स्त्रियांची छेडछाड करण्यास प्रतिबंध करणेबाबत विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६८) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ६९ - महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या (सुधारणा) विधेयक, २०१० - श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.

- (६९) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ७० - महाराष्ट्र कामकरी स्त्रिया व महिला शेतमजूर (प्रसुती सहाय्य) विधेयक, २०१० - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (७०) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ७१ - महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (७१) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ७२ - महाराष्ट्र हिंसाचार व लैंगिक गुन्ह्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या जाहिरात व जाहिरात फलक लावण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत विधेयक, २०१० - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (७२) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ७३ - महाराष्ट्र रोजगार हमी (सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (७३) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ८३ - मोटार वाहन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.शिशिर शिंदे, वि.स.स. यांचे.**
- (७४) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ८४ - हिंदू विवाह (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.शिशिर शिंदे, वि.स.स. यांचे.**
- (७५) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ८५ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.शिशिर शिंदे, वि.स.स. यांचे.**
- (७६) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ८६ - महाराष्ट्र राज्यातील विनाअनुदानित खाजगी शाळा (कॅपिटेशन शुल्क घेण्यास प्रतिबंध आणि शुल्क नियमन करण्याची कार्यपद्धती) विधेयक, २०१० - **श्री.सुभाष देसाई, वि.स.स. यांचे.**
- (७७) सन २०१० चे वि.स.वि.क्रमांक ८७ - बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २०१० - **श्री.देवेंद्र फडणवीस, वि.स.स. यांचे.**
- (७८) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ३० - मुंबई दुकाने व आस्थापना (सुधारणा) विधेयक, २०११ - **श्री.रुपेश म्हात्रे, वि.स.स. यांचे.**
- (७९) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ३१ - मुंबई दारुबंदी (सुधारणा) विधेयक, २०११ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (८०) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ३६ - महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (कॅपिटेशन फी घेण्यास प्रतिबंध (सुधारणा) विधेयक, २०११ - **श्री.रविंद्र वायकर, वि.स.स. यांचे.**
- (८१) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ३७ - महाराष्ट्र विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०११ - **श्री.चिमणराव पाटील, वि.स.स. यांचे.**

- (८२) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ६१ - महाराष्ट्र राज्य सेवा हमी विधेयक, २०११ **सर्वश्री देवेन्द्र फडणवीस, एकनाथराव खडसे (पाटील), वि.स.स. यांचे.**
- (८३) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ६२ - महाराष्ट्र सहाय्यक प्रजनन तंत्रज्ञान (नियमन) विधेयक, २०११ **सर्वश्री देवेन्द्र फडणवीस, एकनाथराव खडसे (पाटील), वि.स.स. यांचे.**
- (८४) सन २०११ चे वि.स.वि. क्रमांक ६५ - महाराष्ट्र लोकायुक्त आणि उप-लोकायुक्त (सुधारणा) विधेयक, २०११ **श्री.देवेन्द्र फडणवीस, वि.स.स. यांचे.**
- (८५) सन २०१२ चे वि.स.वि. क्रमांक ९ - महाराष्ट्र धार्मिक व धर्मादाय संस्थांकडील इनाम वतने नाहिशी करण्याबाबत विधेयक, २०१२ - **श्री.प्रमोद जठार, वि.स.स. यांचे.**
- (८६) सन २०१२ चे वि.स.वि. क्रमांक १० - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) विधेयक, २०१२ - **श्री.मंगेश सांगळे, वि.स.स. यांचे**
- (८७) सन २०१२ चे वि.स.वि. क्रमांक १२ - महाराष्ट्र प्रसारमाध्यमे सेवा-व्यक्ती आणि प्रसारमाध्यमे सेवा-संस्था (हिंसक कृत्ये व मालमत्तेची हानी यांना प्रतिबंध) विधेयक, २०१२ - **श्री.सुरेश हाळवणकर, वि.स.स. यांचे**
- (८८) सन २०१२ चे वि.स.वि. क्रमांक १६ - महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा) विधेयक, २०१२ - **श्री.मंगेश सांगळे, वि.स.स. यांचे**

अठरा.

अशासकीय ठराव (म.वि.स. नियम १०६) -

डॉ.सुजीत मिणचेकर यांचे ठराव क्रमांक ३ व ४

- (३) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४) "राज्यात दूरदर्शनवर तसेच केबल नेटवर्कवर एम.टी.व्ही., ए.टी.एन., एफ.टी.व्ही., जैन टी.व्ही. आदी चॅनेलद्वारा अश्लील व हिंसाचाराला उत्तेजन देणारे चित्रपट, जाहिराती व विविध विषयांवरील मालिका सर्रासपणे प्रसारित केल्या जातात, परिणामी तरुण पिढीवर व बालमनावर

त्यांचे होणारे दुष्परिणाम व वाढते लैंगिक गुन्हे लक्षात घेता या सर्व वाहिन्यांवरील अश्लील तसेच हिंसाचारयुक्त प्रसारणावर केंद्र शासनाने तात्काळ बंदी घालावी, यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.सुधाकर भालेराव यांचे ठराव क्रमांक ७, ८ व ९

- (७) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (८) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (९) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.नाना पटोले यांचे ठराव क्रमांक १०, ११, १२, १३ व १४

- (१०) "विदर्भाच्या सर्वांगीण विकासासाठी विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य असावे ही त्या भागातील जनतेची मागणी विचारात घेता संविधानातील तरतुदीप्रमाणे विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य निर्माण करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (११) " राज्यात आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या घटकांना शासकीय सेवेत काही जागांचे आरक्षण ठेवण्याची तरतूद करण्याबाबत व त्यांच्यासाठी कल्याणकारी योजना आखण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१२) " शासनाच्या मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त लोकांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने निश्चित स्वरूपाचा एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१३) "राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळांमध्ये अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये इत्यादी सोयी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होऊ शकत नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरित परिणाम विचारात घेता विनाअनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१४) "राज्यात औद्योगिक वसाहती व कारखान्यांचे वाढते प्रमाण, त्यामुळे बहुतांश जिल्ह्यात वायू प्रदूषण व जल प्रदुषणाची निर्माण झालेली समस्या, कोळसा खाणी पासून होत असलेले प्रदुषण, उद्योजक करारनामा करून देखील प्रदुषणाबाबत न पाळत असलेले नियम, त्यातच शासनाला अपुऱ्या साधन सामुग्रीमुळे प्रदुषणावर आळा घालण्याकरिता येत असलेले अपयश, परिणामी जनतेच्या आरोग्याचा निर्माण झालेला प्रश्न, या सर्वांवर आळा घालण्याकरिता शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

डॉ.खुशाल बोपचे यांचे ठराव क्रमांक १५, १६, १७ व १८

- (१५) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१६) " शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून

आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे, याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (१७) " राज्यात वाढलेल्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात ग्रामीण भागात विशेषतः पंचायत समिती, जिल्हा परिषद अंतर्गत शासनातर्फे व नगरपालिका, महानगरपालिका, नगरपरिषद यांचेकडून रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच नैसर्गिक आपत्ती, अपघात, आकस्मिक प्राणांतिक हानी यामुळे सर्वसामान्य जनतेला रुग्णवाहिका सेवा त्वरित उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थांनी गावागावातून जनसेवेच्या कार्याकरिता रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनामार्फत आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१८) " राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकल्पांमुळे विस्थापित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम अद्यापही पूर्ण झालेले नसल्याने विस्थापितांचे होत असलेले हाल, त्यामुळे शासनाच्या विचाराधीन प्रकल्पांसाठी जमिनी देण्याच्या कामाला शेतकऱ्यांचा होत असलेला विरोध, त्याबाबत निर्माण केल्या जाणाऱ्या कायदेशीर अडचणी इ. बाबी विचारात घेता प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे रखडलेले काम तात्काळ पूर्ण करण्यासाठी कालबद्ध धडक कार्यक्रम राबविण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.विजय देशमुख यांचे ठराव क्रमांक २०, २१, २३ व २४

- (२०) " राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२१) " राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (२३) " राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधी अभावी बंद पडतात. व्यवस्थापन नीट होत नाही त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२४) " राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतातील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.आर.एम. वाणी यांचे ठराव क्रमांक २५, २६, २७, २८ व २९

- (२५) " राज्यातील विशेषतः मराठवाड्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, खाड्या, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (२६) " राज्यातील इतर विभागांपेक्षा मराठवाडा तुलनात्मकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने मराठवाड्याच्या विकासाच्या दृष्टीने आवश्यक असलेले १) लातूर ते मिरज, २) पूर्णा ते अकोला, ३) मुदखेड ते निजामाबाद,सिकंदराबाद,४) रोटेंगाव ते पुणतांबा, ५) परळी-बीड-नगर हे नवीन रेल्वे मार्ग विकसित करण्यासाठी नांदेड ते मनमाड रेल्वे मार्ग दुपदरी (सेकंड ट्रॅक) करणे तसेच अपूर्ण असलेले रेल्वे मार्ग पूर्ण होण्याकरिता राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (२७) " राज्यातील ग्रामीण विकास योजनेअंतर्गत तयार करण्यात येणाऱ्या रस्त्यांच्या कामासाठी खाजगी कंत्राटदारांकडून वापरण्यात येणारा निकृष्ट व भेसळयुक्त माल, रस्त्याचे बांधकाम, खडीकरण व डांबरीकरण या कामाचे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सक्षम व जबाबदार अधिकाऱ्यांकडून परिक्षण न होणे, परिणामी ग्रामीण भागातील रस्त्यांची कामे निकृष्ट दर्जाची झाल्याने असंख्य रस्ते वाहतूक व इतर दळणवळणासाठी निरुपयोगी ठरल्यामुळे वाहनांची होणारी मोडतोड व नुकसान, वाढते अपघात व शासनाच्या रस्ते निधीचा होणारा प्रचंड

अपव्यय लक्षात घेता ग्रामीण भागातील रस्ते पूर्णतः खाजगीकरणाच्या माध्यमातून बांधून त्यांची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी त्याच खाजगी कंत्राटदारांना देऊन ते काम त्यासाठी घातलेल्या अटी व शर्तीनुसार करून घेण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२८) " राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२९) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.जितेंद्र आव्हाड यांचे ठराव क्रमांक ३५, ३६ व ३७

(३५) " ठाणे महापालिका क्षेत्रातील जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींच्या पुनर्बांधणीसंदर्भात शासनाचे असलेले उदासीन धोरण तसेच प्रशासनाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवीत व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्चर्चनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यामुळे ठाणे महापालिका क्षेत्राकरिता मुंबईच्या धर्तीवर दुरुस्ती मंडळाची स्थापना करण्याची येथील नागरीकांची असलेली मागणी, यासंदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(३६) " ठाणे महानगरपालिका क्षेत्राचे झपाट्याने होत असलेले नागरीकरण, वाहनांची वाढती संख्या, अरुंद रस्ते, वाहतूक पोलिसांची अपुरी संख्या यामुळे परिसरामध्ये वाहतुकीची प्रचंड कोंडी निर्माण होऊन गंभीर समस्या निर्माण झाली असणे, दिवसेंदिवस अपघातांचे वाढते प्रमाण, या सर्व बाबींचा विचार करता, परिसरातील वाहतूक सुरळीत व्हावी यासाठी शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(३७) " ठाणे जिल्हा शहरी, ग्रामीण, सागरी, डोंगरी भागामध्ये वसलेला असून त्याचे क्षेत्रफळ अफाट असणे, मोठ्या प्रमाणात होत असलेले

नागरीकरण,झपाट्याने वाढत असलेली लोकसंख्या ग्रामीण उपेक्षित भागांचा विचार करता विकासाचा समतोल राखण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात प्रशासकीय ताण वाढत असल्याने ठाणे जिल्हयाचे विभाजन करुन जिल्हयाचा सर्वोत्तमरी विकास करण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्रीमती मीनाक्षी पाटील यांचे ठराव क्रमांक ४२, ४३, ४४ व ४५

- (४२) " राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व लक्षात घेता या किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्यासाठी तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत व पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयीसुविधा उपलब्ध करुन देऊन या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने खास उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४३) " अलिबाग तालुक्यातील (जिल्हा रायगड) शेतकऱ्यांनी ७६ वर्षापूर्वी कुळकायदा व कसेल त्याची जमीन हा कायदा अंमलात आणण्यासाठी केलेल्या संपाचे नेतृत्व केलेल्या स्व. नारायण नागू पाटील यांचे चरी येथे यथोचित स्मारक व्हावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४४) " कोकणातील ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील वरकस जमिनी पाण्याखाली आणण्यासाठी तसेच मुंबईच्या वाढत्या लोकसंख्येच्या अनुषंगाने त्याचप्रमाणे शहरीकरणाच्या विकासाच्या दृष्टीने पाण्याची निर्माण होत असलेली समस्या सोडविण्यासाठी कोयना धरणाचे वीज निर्मितीनंतर वशिष्ठ नदीच्या (ता.चिपळूण, जिल्हा रत्नागिरी) पात्रातून वाया जाणारे पाणी कोकणातील जिल्ह्यांना तसेच मुंबईसह ठाणे व नवी मुंबई या महानगरपालिकांच्या पाण्याची समस्या/ दुष्काळ दूर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने चिपळूण तालुक्यातील वशिष्ठ नदीतील पाणी परशुराम घाटाच्या पायथ्यापासून उचलून (लिफ्टिंग) निसर्गाच्या गुरुत्वाकर्षणाच्या शक्तीने पूर्ण कोकण विभागाला पुरविण्याकरिता शासनाने एक खास कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरेने युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४५) " कोकणातील विशेषतः रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग व ठाणे या चार जिल्हयांसाठी एक स्वतंत्र मत्स्यविद्यापीठ स्थापन करुन त्यात मत्स्यव्यवसायासंबंधी विविध अभ्यासक्रम अंतर्भूत करावेत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.नाना शामकुळे यांचे ठराव क्रमांक ४६ व ४९

- (४६) " औद्योगिकदृष्ट्या प्रगत असलेल्या व प्रदूषणात अग्रक्रमांकावर असलेल्या चंद्रपूर जिल्ह्याची व परिसराची वाढती लोकसंख्या लक्षात घेता, प्रदूषणामुळे विविध प्रकारच्या गंभीर आजारांचा नागरिकांना सामना करावा लागणे, अत्यंत गंभीर असणाऱ्या रुग्णास किमान १६० ते २०० कि.मी. अंतरावर असलेल्या नागपूर येथील शासकीय वैद्यकिय महाविद्यालयात व रुग्णालयात उपचाराकरीता जावे लागणे, बहुतांश वेळेस रस्त्यामध्येच रुग्ण दगावणे, याकरीता चंद्रपूर शहरात 'शासकीय वैद्यकिय महाविद्यालय व रुग्णालयाची' स्थापना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४९) " राज्यात औद्योगिक वसाहती व कारखान्यांचे वाढते प्रमाण, त्यामुळे बहुतांश जिल्ह्यात वायू प्रदूषण व जल प्रदुषणाची निर्माण झालेली समस्या, कोळसा खाणी पासून होत असलेले प्रदुषण, उद्योजक करारनामा करुन देखील प्रदुषणाबाबत न पाळत असलेले नियम, त्यातच शासनाला अपुऱ्या साधन सामुग्रीमुळे प्रदुषणावर आळा घालण्याकरिता येत असलेले अपयश, परिणामी जनतेच्या आरोग्याचा निर्माण झालेला प्रश्न, या सर्वांवर आळा घालण्याकरिता शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.एकनाथराव खडसे(पाटील) यांचे ठराव क्रमांक ५१, ५२, ५३ व ५४

- (५१) " राज्यातील प्रामुख्याने उत्तर महाराष्ट्रातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब, त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणा-या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (५२) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (५३) " राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने

विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(५४) " राज्यातील जळगाव आणि विदर्भातील काही ठिकाणी उष्णतेचा उच्चांक गाठला जाणे, अशावेळी लोकांना उष्णता सहन न झाल्याने काही वेळेस मृत्यु ओढवणे, गेल्या दोन-तीन वर्षांपासून उष्माघाताने मोठ्या प्रमाणात झालेले मृत्यु विचारात घेता उष्माघाताने झालेले मृत्यु ही बाब नैसर्गिक आपत्ती समजण्यात यावी व नैसर्गिक आपत्तीमध्ये मृत्यू पावलेल्यांना जे आर्थिक सहाय्य मिळते त्याच धर्तीवर उष्माघाताने मृत्यु पावलेल्यांच्या कुटुंबियांनासुद्धा आर्थिक सहाय्य देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.प्रकाश शेंडगे यांचे ठराव क्रमांक ५६, ५७, ५८ व ५९

(५६) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(५७) " राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किंमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(५८) " राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(५९) " राज्यातील सर्व गांवे बारमाही वाहतुकीसाठी योग्य व्हावीत याकरीता सर्व ग्रामीण, भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, खाडया, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने

हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.गोवर्धन शर्मा यांचे ठराव क्रमांक ६१, ६२, ६३ व ६४

- (६१) " राज्यात अनेक कुटुंबांचे योग्य सर्वेक्षण न झाल्याने त्यांना दारिद्र्य रेषेखालील पिवळ्या शिधापत्रिकांपासून वंचित रहावे लागत असणे, शासनाच्या अन्न व नागरी पुरवठा विभागाने रुपये १५,०००/- वार्षिक उत्पन्न दारिद्र्यरेषेची मर्यादा १० वर्षांपूर्वी ठरविली असणे, तसेच शासनाने नेहरू रोजगार व सुवर्ण जयंती योजनेसाठी दारिद्र्य रेषेची मर्यादा रुपये २५,०००/- ठरविली असणे, यामध्ये स्वतःच्या मालकीचे घर, कलर, टि.व्ही., गॅस, दुचाकी वाहन या अटी शिथिल केल्या असणे, एकाच शासनाचे दारिद्र्य रेषेसाठी असलेले दोन निकष हे विसंगत असणे, यात धान्य वाटपासाठी केंद्र शासनाने ६५.३४ लाख लाभार्थ्यांची संख्या ठरवून दिली असून प्रत्यक्षात ७३.४० लाख लाभार्थी निवडण्यात आले असणे, त्यामुळे केंद्राकडून मिळणारे धान्य अपुरे असल्याने दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंबांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये १५,०००/- वरून रुपये ५०,०००/- करण्यात यावी व केंद्र शासनाकडून अतिरिक्त धान्याचा कोटा राज्यास देण्याची शासनाने मागणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (६२) " राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (६३) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (६४) " राज्यातील वाढती लोकसंख्या, वाढत्या औद्योगिक वसाहती, त्यामुळे शहरातून वाढलेली गुन्हेगारी, अपुरी पोलिस व्यवस्था, पोलिसांवर पडणारा मानसिक ताण, त्यातच महिलांवरील अत्याचाराचे वाढलेले प्रमाण, पोलीसांच्या अपुऱ्या संख्येमुळे तपासणीस होणारा विलंब, परिणामी महिलांना न्याय मिळण्यास होणाऱ्या विलंबामुळे त्यांच्यात पसरलेला असंतोष, त्याकरिता पोलिसांच्या संख्येत करावयाची वाढ, पोलिसांच्या मानसिक स्थितीत सुधारणा करण्याकरिता तसेच महिलांवरील अत्याचार थांबविण्यासाठी शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही

विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.सुभाष देसाई यांचे ठराव क्रमांक ६६ व ६९

(६६) " सायकलींग हे प्रवासाचे प्रदूषणमुक्त साधन असून जास्तीत जास्त नागरिकांनी सायकलींचा दररोज वापर केल्यास हवेचे व ध्वनीचे प्रदूषण करणारी मोटारींसारखी वाहने कमी वापरली जातील. त्यामुळे इंधनाची बचत होऊ शकते. तसेच सायकलींग स्पर्धेत राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर राज्यातून जाणाऱ्या स्पर्धकांना व्यायाम सराव व प्रोत्साहन मिळू शकते. याकरिता राज्यातील शहरी,जिल्हा व तालुका स्तरावरील राज्यमार्ग व जिल्हामार्ग रस्त्यांचा एक सुरक्षित पट्टा केवळ सायकलींसाठी आरक्षित करण्यासाठी शासनाने निर्णयात्मक कार्यवाही करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(६९) " मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्ग क्र. १७ या सुमारे ६०० कि.मी. लांबीच्या अंतरामध्ये असलेली अरुंद व वेडीवाकडी वळणे, असलेले असंख्य चढउतार, कालबाहय झालेले असंख्य अरुंद, कमकुवत व मोडकळीस आलेले पूल, अनेक ठिकाणी रस्त्यांच्या बाजूने संरक्षण भिंत, कठडे नसणे, साईनबोर्डस, साईडपट्ट्याचा अभाव तसेच संपूर्ण महामार्गाची झालेली दुरावस्था, परिणामी या महामार्गावर सातत्याने होत असलेले अपघात, यामुळे आतापर्यंत प्रचंड प्रमाणात झालेली व होत असलेली मनुष्यहानी, ट्रक, मोटारगाड्या व अन्य वाहनांसह मालमत्तेचे झालेले व होत असलेले प्रचंड प्रमाणातील नुकसान, या सर्व बाबी विचारात घेता मुंबई-गोवा या राष्ट्रीय महामार्गाचे सहापदरीकरणाचे काम सत्वर हाती घेऊन या महामार्गावर असलेली सर्व वेडीवाकडी वळणे, चढउतार तसेच अरुंद, कमकुवत, मोडकळीस आलेल्या व त्यामुळे कालबाहय झालेल्या पुलांच्या पुर्नबांधणी आदी कामाबाबत एक कालबद्ध योजना आखून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करण्यात यावी अशी ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.सुधीर मुनगंटीवार यांचे ठराव क्रमांक ७०, ७२, ७३ व ७४

(७०) " महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या पिक उत्पन्न क्षमतेपेक्षा विविध देशातील शेतकऱ्यांची पिक उत्पन्न क्षमता कितीतरी पटीने जास्त असल्याने मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या युगात राज्यातील शेतकऱ्यांचा भविष्यकाळ अंधःकारमय होणे, राज्यातील शेतकऱ्यांना सतत आर्थिक हालअपेष्टांचा सामना करावा लागणे, नापिकी व कर्जबाजारीपणाला कंटाळून राज्यात मोठ्या प्रमाणावर शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होणे, त्यांच्या आर्थिक हिताचे रक्षण करण्याची नितांत आवश्यकता, शेतकऱ्यांचे आर्थिक हितसंबंध जपण्यासाठी तसेच त्यांना पुरेसे संरक्षण देण्यासाठी राज्याच्या कृषी विषयक धोरणात निश्चित स्वरूपाचा बदल करण्यासाठी शासनाने ठोस व कालबद्ध उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (७२) " राज्यात औद्योगिक वसाहती व कारखान्यांचे वाढते प्रमाण त्यामुळे बहुतांश जिल्ह्यात वायू प्रदूषण व जल प्रदुषणाची निर्माण झालेली समस्या, कोळसाखाणी पासून होत असलेले प्रदुषण, उद्योजक करारनामा करुन देखील नियम पाळत नसणे, विशेषतः ज्या भागात दुर्मिळ वनसंपदा तसेच वन्यजीवांचे वास्तव्य आहे त्या भागात कोळसा खाणींसाठी परवानगी देण्याचा चाललेला प्रकार, त्यामुळे वन व वन्यजीवांचे अस्तित्व धोक्यात येणे, त्यातच शासनाला अपुऱ्या साधन सामुग्रीमुळे प्रदुषणावर आळा घालण्याकरिता येत असलेले अपयश, परिणामी जनतेच्या आरोग्याचा निर्माण झालेला प्रश्न, या सर्वावर आळा घालण्याकरिता शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी तसेच पर्यावरणाचा होणारा न्हास लक्षात घेता आरक्षित वनांच्या ठिकाणी देण्यात आलेले कोलब्लॉक्स रद्द करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (७३) " विदर्भात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी आणि नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन विदर्भात सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठया प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (७४) " विदर्भात ओस पडलेल्या औद्योगिक वसाहती, वीज, पाणी आणि जमिनी यांची विपुलता असूनही विदर्भात उद्योजक न येणे, त्यामुळे वाढलेली प्रचंड बेरोजगारी, विदर्भातील उद्योजकांना वीज दरामध्ये सवलत न मिळणे, प्रत्यक्षात मुंबई या आर्थिक राजधानीपासून दूर अंतरावर उद्योग सुरु करण्याकरिता उद्योजकांना सवलती देण्याची आवश्यकता विचारात घेता, विदर्भातील उद्योजकांना वीज दरामध्ये किमान १५ टक्के सवलत देण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.महादेव बाबर यांचे ठराव क्रमांक ७५, ७६, ७७, ७८ व ७९

- (७५) " पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर या जिल्हयातील जनतेच्या सोयीसाठी मुंबई उच्च न्यायालयाचे एक खंडपीठ पुणे येथे स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (७६) " राज्यातील पुणे, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, अमरावती आणि तत्सम इतर महानगरपालिकांच्या लोकसंख्येत झालेली भरमसाठ वाढ, नव्याने निर्माण झालेल्या मोठया वसाहती, त्यामुळे मोठया प्रमाणात निर्माण होणाऱ्या कचऱ्याची योग्य विल्हेवाट लावण्याची निर्माण झालेली गंभीर समस्या, लगतच्या ग्रामीण परिसरात महानगरामधील कचरा टाकतांना या कचऱ्यावर योग्य प्रक्रिया न झाल्यामुळे कचराडेपोच्या परिसरातील

नागरिकांच्या आरोग्यास निर्माण झालेला धोका, होणारे प्रदुषण, त्यामुळे ग्रामीण भागात कचरा टाकण्यास ग्रामस्थांचा असणारा तीव्र विरोध, परिणामी नगरवासीय आणि ग्रामवासीय यांच्यात संघर्ष होण्याची निर्माण झालेली शक्यता इ. बाबींना आळा घालण्यासाठी राज्य पातळीवर स्वतंत्र "कचरा प्रक्रिया आणि कचरा व्यवस्थापन महामंडळ" स्थापन करण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (७७) " राज्याच्या ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (७८) " राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकल्पांमुळे विस्थापित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम अद्यापही पूर्ण झालेले नसल्याने विस्थापितांचे होत असलेले हाल, त्यामुळे शासनाच्या विचाराधीन प्रकल्पांसाठी जमिनी देण्याच्या कामाला शेतकऱ्यांचा होत असलेला विरोध, त्याबाबत निर्माण केल्या जाणाऱ्या कायदेशीर अडचणी इ. बाबी विचारात घेता प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे रखडलेले काम तात्काळ पूर्ण करण्यासाठी कालबद्ध धडक कार्यक्रम राबविण्यात यावा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (७९) " राज्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरीता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पहाणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले, मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.सुरेश हाळवणकर यांचे ठराव क्रमांक ८० व ८२

- (८०) " देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरीता लढा देऊन त्यासाठी काळ्या पाण्याची शिक्षा भोगून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले स्वातंत्र्यवीर विनायक दामोदर सावरकर यांना "मरणोत्तर भारतरत्न" प्रदान करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (८२) " राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी

पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.प्रमोद जठार यांचे ठराव क्रमांक ८५, ८६, ८७ व ८८

- (८५) " कोकण रेल्वे सुरु होवून सुमारे १३ वर्षांहून अधिक कालावधी लोटला तरीही आजमितीस या मार्गावर एकमार्गी (Single Track) वाहतूक सुरु असणे, कोकणातील जनतेने या मार्गासाठी आवश्यक असलेली आपली बहुमूल्य जमिन कोकण रेल्वेसाठी उपलब्ध करून दिलेली असतानाही कोकणातील विशेषतः सिंधुदूर्ग व रत्नागिरी जिल्ह्यातील जनतेसाठी मोजक्याच रेल्वे गाड्या असल्याने या रेल्वेचा विशेष फायदा कोकणातील जनतेला होत नसल्याकारणाने कोकण रेल्वे एकेरी मार्गाचे विस्तारीकरण करून दुहेरी मार्ग सुरु करण्याच्या दृष्टीने तसेच कोकणातील प्रवाशांच्या संख्येत वाढ झाल्याने प्रवाशांच्या सोयीसाठी आरक्षण वाढविणे, या रेल्वेमार्गावरील प्रत्येक रेल्वे स्थानकावर प्रवाशांसाठी पत्र्याची कायमस्वरूपी शेड उभारणे, महिला प्रवाशांची होत असलेली गैरसोय लक्षात घेता तेथे सुलभ शौचालय व अन्य अत्यावश्यक सोयीसुविधा उपलब्ध करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (८६) " राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरीत करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधी अभावी बंद पडतात. व्यवस्थापन नीट होत नाही त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (८७) " कोकणातील चारही जिल्हे मिळून सरासरी २,८०० मि.मि. इतका पाऊस पडत असून राज्यात पडणाऱ्या एकूण पर्जन्यापैकी जवळपास ४६ टक्के पाऊस कोकणातच पडत असणे, कोकणातील डोंगर कपारीतून सदर पावसाचे पाणी नद्यांद्वारे वाहत जावून शेवटी खाडी आणि समुद्राला मिळणे, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग या ४ जिल्ह्यात मिळून एकूण ५४ खाड्यालगतचे ६५,४६५ हेक्टर क्षेत्र क्षारयुक्त झालेले असणे, याकरिता कोकणामध्ये केरळ व बंगालच्या धर्तीवर नदी आणि खाडी यांच्यामध्ये बंधारा घालून गोडे पाणी खारट होणार नाही यासाठी शासनाने त्वरीत एक सर्वकष योजना हाती घेवून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (८८) " तालुक्यातील सर्व शासकीय कार्यालये एकाच प्रशासकीय इमारतीत

असावीत, जेणेकरून तालुक्याच्या ठिकाणी येणाऱ्या गावकऱ्यांना त्यांच्या कामासाठी वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्यासाठी पायपीट करावी लागणार नाही तसेच आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागणार नाही यासाठी शासनाने योजनाबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.कृषिभूषण साहेबराव पाटील यांचे ठराव क्रमांक ८९, ९०, ९१ व ९२

- (८९) " राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायती राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (९०) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी बि- बियाणे, रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (९१) " खानदेशात सिंचनाच्या अपूर्ण सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन खानदेशातील सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (९२) " राज्यात अवेळी पाऊस, गारपिट, अतिवृष्टी यामुळे शेतकऱ्यांच्या उभ्या पिकांचे व फळबागांचे होणारे नुकसान, यासाठी शासनाने द्यावयाच्या मदतीत वाढ करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

प्रा.राम शिंदे यांचे ठराव क्रमांक ९३, ९५ व ९६

- (९३) " राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (९५) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, फिटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (९६) " राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतातील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.रविंद्र वायकर यांचे ठराव क्रमांक ९८, १००, १०१ व १०२

- (९८) " मुंबई शहरातील वाहतूकीची होणारी प्रचंड कोंडी, वाहनांची वाढती संख्या, अरुंद रस्ते, वाहतूक पोलिसांची अपुरी संख्या, शासनाने बांधलेले उड्डाणपूल व वाहनांची संख्या लक्षात घेता वाहतूकीची समस्या अत्यंत गंभीर बनत चालली असून यावर तातडीने मार्ग काढण्यासाठी व मुंबईतील वाहतूक सुयोग्य करण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१००) " देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरिता लढा देऊन जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांचे नांव पुणे शहरातील लोहगांव या विमानतळास देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१०१) " मुंबई शहराला पाणीपुरवठा करणारी अप्पर-तानसा आदि धरणे ही इंग्रज काळातील असून मुंबई शहरात परप्रांतीयांच्या येणाऱ्या लोंढयामुळे मुंबईची लोकसंख्या दीड कोटीच्या आसपास असल्याने मुंबई शहर व उपनगराला पाणी पुरवठ्याची निर्माण झालेली गंभीर समस्या लक्षात घेता कोयना धरणातून वशिष्ठ नदीत सोडण्यात येणारे अतिरिक्त पाणी मुंबई शहराची वाढती पाण्याची गरज भागविण्यासाठी पुरविण्यात यावे, यासाठी शासनाने एक खास योजना तयार करून तीची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(१०२) " मुंबईतील चर्चगेट रेल्वे स्थानकाचे नामकरण करुन सी.डी.देशमुख यांचे नाव देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.विवेक पंडित यांचे ठराव क्रमांक १०३, १०४, १०५, १०६ व १०७

(१०३) " राज्यातील वाढती लोकसंख्या, वाढत्या औद्योगिक वसाहती, त्यामुळे शहरातून वाढलेली गुन्हेगारी, अपुरी पोलीस व्यवस्था, पोलीसांवर पडणारा मानसिक ताण, त्यातच दलित, आदिवासी, महिला व बालकांवरील अत्याचाराचे तसेच चोरी व दरोड्याचे वाढलेले प्रमाण, पोलीसांच्या अपुऱ्या संख्येमुळे विविध गुन्हांच्या तपासणीस होणारा विलंब, परिणामी न्याय मिळण्यास होणाऱ्या विलंबामुळे नागरिकांमध्ये पसरलेला असंतोष, त्याकरिता पोलीसांच्या संख्येत करावयाची वाढ, पोलीसांकरीता सर्व सोई संपन्न अशी निवासस्थाने उपलब्ध करुन देण्याची आवश्यकता, पोलीसांच्या मानसिक स्थितीत सुधारणा करुन त्यांचे मनोबल उंचावण्याकरीता शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१०४) " महाराष्ट्र राज्याने सुवर्णमहोत्सवी वर्ष साजरे करुनही, अद्याप राज्य शासनाचे संपूर्ण कामकाज राज्यभाषा मराठीतून चालविण्यात येत नसणे, ही परिस्थिती विचारात घेता, राज्य शासनाचा कारभार संपूर्ण मराठीतून होण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना त्वरित करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१०५) " राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१०६) " ठाणे जिल्हा शहरी, ग्रामीण, सागरी, डोंगरी भागामध्ये वसलेला असून त्याचे क्षेत्रफळ अफाट असणे, मोठया प्रमाणात होत असलेले नागरीकरण, ग्रामीण उपेक्षित भागांचा विचार करता मोठया प्रमाणात प्रशासकीय ताण वाढत असल्याने ठाणे जिल्हयाचे विभाजन करुन जिल्हयाचा सर्वोत्तम विकास करण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१०७) " ठाणे, सिंधुदूर्ग रत्नागिरी व रायगड या जिल्ह्यांच्या किनारपट्टीवरील अनेक गावांच्या संरक्षणासाठी बांधण्यात आलेले धूप प्रतिबंधक बंधारे, दरवर्षी अनेकवेळा फुटल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी जमिनीत शिरुन मालमत्तेचे, झाडांचे व शेतीचे सतत होणारे नुकसान, दिवसेंदिवस समुद्राच्या आक्रमणाची वाढती तीव्रता व परिणामी लोकांच्या मालमत्तेचे त्यामुळे मोठया प्रमाणात होत असलेले नुकसान लक्षात घेता समुद्राच्या वाढत्या अतिक्रमणाचा, गंभीर धोका निर्माण होऊ नये यासाठी शासनाने

या चारही जिल्ह्यातील गावांच्या संरक्षणासाठी नियोजनबध्द व कालबध्द कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.प्रताप सरनाईक यांचा ठराव क्रमांक ११० व २५९

- (११०) "ठाणे शहरात दिवसेंदिवस वाहनात होत असलेली वाढ तसेच रस्ते रुंदीकरणाच्या कामात अनेक अडचणी येत असल्याने रुंदीकरणाची कामे संध गतीने होणे, वाहतूक नियंत्रक पोलिसांची असलेली अपूरी संख्या, यामुळे वाहतूकीची मोठया प्रमाणात होत असलेली कोंडी व अनेक वेळा होत असलेले अपघात, सबब, वाहतूकीची कोंडी सोडविण्यासाठी उच्चस्तरीय समितीची स्थापना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२५९) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेवून पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्यादृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.देवेंद्र फडणवीस यांचे ठराव क्रमांक १११, ११२, ११३, ११४ व ११५

- (१११) " विदर्भात वीज निर्मितीचे अनेक प्रकल्प असणे, राज्यातील वीज निर्मितीपैकी निम्मा वीज निर्मितीचा वाटा विदर्भाचाच असणे, मोठया प्रमाणावर वीज निर्मिती करूनही विदर्भातच मोठया प्रमाणावर भारनियमन होणे, भारनियमनामुळे विद्यार्थ्यांचे होणारे शैक्षणिक नुकसान, व्यापारी जगताचे होणारे आर्थिक नुकसान, विजेअभावी शेती सिंचनापासून वंचित राहणे, यामुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे होणारे प्रचंड नुकसान, विजेअभावी विदर्भात उद्योग न येणे, परिणामी बेरोजगारांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढणे, विदर्भालगत असलेल्या छत्तीसगढ राज्यात उद्योगांना वीज सवलतीच्या दरात उपलब्ध होत असल्याने उद्योग त्या राज्यात जाणे, परिणामी विदर्भाच्या वाट्याला प्रदुषण येवून विकासही न होणे, विदर्भात उत्पादित उद्योगांना सवलतीच्या दराने वीज पुरवठा करण्याची गरज लक्षात घेता तसेच भारनियमन रद्द करण्याच्या दृष्टीने शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (११२) "विदर्भ प्रदेश भौगोलिक दृष्ट्या अतिशय सक्षम असणे, वीज, पाणी, औद्योगिक वसाहती आणि जमिनी यांची विपुलता असूनही उद्योग आणण्यात शासन अपयशी ठरणे, मोठया प्रमाणात वीज निर्मिती होवूनही शासनाने प्रचंड प्रमाणात भारनियमन करणे, भारनियमनामुळे शेतीला सिंचित करण्यास शेतकरी अपयशी ठरणे, सिंचनाचे अनेक प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे मोठया प्रमाणावर शेती सिंचनापासून वंचित

राहणे, यामुळे विदर्भात होत असलेल्या शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या, शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या थांबविण्यास शासन अपयशी ठरणे, विदर्भात खनिज संपत्ती मोठ्या प्रमाणावर असूनही विदर्भाला फायदा न झाल्याने विदर्भाचा अनुशेष वाढतच जाणे, शासनाच्या उदासीनतेमुळे विदर्भाचे दरडोई उत्पन्न कमी असणे, विदर्भ भौगोलिकदृष्ट्या सक्षम असूनही केवळ शासनाच्या उदासीनतेमुळेच मागासलेला असणे, यामुळे विदर्भ राज्याची निर्मिती होण्यासाठी केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(११३) "राज्यातील अनेक ठिकाणी धरणासारख्या प्रकल्पांमध्ये ज्यांची घरे व जमिनी गेल्या आहेत अशा प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम विनाविलंब व निश्चितपणे पूर्ण होऊ शकेल या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(११४) "राज्यात उद्योग जगतात मोठ्या प्रमाणावर स्थानिक भूमीपूत्रांना रोजगार उपलब्ध न होणे, उद्योगांमध्ये भूमीपूत्रांची संख्या नगण्य असल्याने राज्यात बेरोजगारांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढणे, राज्यातील सेवायोजन कार्यालयामध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, उद्योगांमध्ये भूमीपूत्रांना नोकऱ्या देण्यास शासन अपयशी ठरल्याने राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनांवरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना भूमीपूत्रांना प्राधान्याने नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(११५) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.किसन कथोरे यांचे उराव क्रमांक ११७, ११८, ११९ व १२०

(११७) " राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देऊन सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांना अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये व इतर शैक्षणिक सोयी सुविधा उपलब्ध होऊ शकत नाहीत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरीत परिणाम विचारात घेता विना अनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(११८) " भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करूनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(११९) "राज्यातील ग्रामीण भागातील सर्व खेडी नजिकच्या महामार्गांना डांबरी रस्त्याने जोडण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१२०) "वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात शासनातर्फे व महानगरपालिकांतर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे, यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा तात्काळ उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थांनी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या उदात्त हेतूने रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनामार्फत आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.संभाजी पवार यांचे ठराव क्रमांक १२१, १२२, १२३, १२४ व १२५

(१२१) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, फिटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१२२) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

- (१२३) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१२४) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१२५) " राज्यात देशी खेळांऐवजी इतर खेळांमध्ये लक्षणीय वाढ होऊन खेळांडूंचे देशी खेळांकडे झालेले दुर्लक्ष, त्यामुळे राज्यात देशी खेळ टिकून राहण्यासाठी विशेषतः ग्रामीण भागातील होतकरु व तरुण खेळाडू, देशी खेळांमध्ये मोठ्या प्रमाणात आकर्षित होऊन त्यांच्यामध्ये असलेल्या क्रीडा नैपुण्याला वाव मिळण्यासाठी विशिष्ट प्रोत्साहनपर योजना राबविण्याकरिता शासनाच्या क्रीडा धोरणामध्ये आवश्यक ते बदल करण्यासाठी धोरणात्मक निर्णय घेण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.राजेश क्षिरसागर यांचा ठराव क्रमांक १३०

- (१३०) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडालेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.विजयराज शिंदे यांचा ठराव क्रमांक १३३

- (१३३) "बुलढाणा जिल्ह्यातील खामगांव जालना या रेल्वे मार्गाचे ब्रिटीश काळापासून सर्वेक्षण रखडलेले असणे, रेल्वे नसल्याने जिल्ह्याचा औद्योगिक, व्यावसायिक व आर्थिक विकास खुंटणे, खामगांव-जालना व सोलापूर-बुऱ्हाणपुर हा रेल्वे मार्ग व्हावा यासाठी बुलढाणा, जालना, बीड,

सोलापूर या जिल्ह्यातील नागरिकांनी अनेकदा आंदोलने करणे, सदर रेल्वे मार्ग झाल्यास अनेक जिल्ह्यांचा सर्वांगीण विकास होणार असल्याने राज्य शासनाने हिश्याचा निधी देण्याची तयारी दाखवावी व या रेल्वे मार्गाचे तात्काळ सर्वेक्षण करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.गिरीश बापट यांचे ठराव क्रमांक १३७ व १४०

- (१३७) "पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर व सोलापूर या पाच जिल्ह्यातील जनतेच्या सोयीसाठी मुंबई उच्च न्यायालयाचे एक खंडपीठ पुणे येथे स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१४०) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.प्रशांत ठाकूर यांचे ठराव क्रमांक १४१, १४२, १४४ व १४५

- (१४१) "राज्यातील दारिद्र्य रेषेखालील व वयाची ६० वर्षे पूर्ण करणाऱ्या वयोवृद्ध शेतकऱ्यांना तसेच रोजगार हमी योजनेअंतर्गत काम करणाऱ्या कष्टकरी मजुरांना दरमहा रुपये ५००/- ते रुपये १०००/- निवृत्ती वेतन शासनाकडून देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१४२) " कोकणातील चारही जिल्हे मिळून सरासरी २,८०० मि.मि. इतका पाऊस पडत असून राज्यात पडणाऱ्या एकूण पर्जन्यापैकी जवळपास ४६ टक्के पाऊस कोकणातच पडत असणे, कोकणातील डोंगर कपारीतून सदर पावसाचे पाणी नद्यांद्वारे वाहत जावून शेवटी खाडी आणि समुद्राला मिळणे, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग या ४ जिल्ह्यात मिळून एकूण ५४ खाड्यालगतचे ६५,४६५ हेक्टर क्षेत्र क्षारयुक्त झालेले असणे, याकरिता कोकणामध्ये केरळ व बंगालच्या धर्तीवर नदी आणि खाडी यांच्यामध्ये बंधारा घालून गोडे पाणी खारट होणार नाही यासाठी शासनाने त्वरीत एक सर्वकष योजना हाती घेवून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१४४) "ठाणे, सिंधुदूर्ग, रत्नागिरी व रायगड या जिल्ह्यांच्या किनारपट्टीवरील अनेक गावांच्या संरक्षणासाठी बांधण्यात आलेले धूप प्रतिबंधक बंधारे, दरवर्षी अनेकवेळा फुटल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी जमिनीत शिरून मालमत्तेचे, झाडांचे व शेतीचे सतत होणारे नुकसान, दिवसेंदिवस समुद्राच्या आक्रमणाची वाढती तीव्रता व परिणामी लोकांच्या मालमत्तेचे त्यामुळे मोठया प्रमाणात होत

असलेले नुकसान लक्षात घेता समुद्राच्या वाढत्या अतिक्रमणाचा, गंभीर स्वरूपाचा धोका निर्माण होऊ नये यासाठी शासनाने या चारही जिल्ह्यातील गावांच्या संरक्षणासाठी नियोजनबद्ध व कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१४५) " राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.भाऊराव पाटील यांचे ठराव क्रमांक १४६, १४७, १४८, १४९ व १५०

(१४६) " शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१४७) " राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१४८) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतातील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१४९) "राज्यात दिवसेंदिवस वनराईचे कमी होत असलेले प्रमाण, बेसुमार वृक्ष तोडीने होणारी जमिनीची धूप, पर्जन्यमानात झालेली घट, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली समस्या, पर्यावरणाचा बिघडलेला समतोल इत्यादी बाबी लक्षात घेता, त्यासाठी निश्चित स्वरूपाचा कालबद्ध

कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१५०) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.जगन्नाथ शेटी यांचे ठराव क्रमांक १५१, १५२ व १५५

(१५१) "मुंबईसह राज्यात सदनिकांच्या किंमतीत प्रचंड प्रमाणात वाढ होणे, सदरहू सदनिकांच्या किंमती मूळ किंमतीपेक्षा कितीतरी पट अधिक असल्याने सर्वसामान्य जनतेस सदनिका खरेदी करणे आवाक्याबाहेर जाणे, सदनिकांचे वाढते दर नियंत्रित करून स्थिर ठेवण्याची राज्यातील जनतेकडून होत असलेली मागणी, सदनिकांचे वाढते दर नियंत्रित ठेवण्यासाठी राज्य शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१५२) " शासनाच्या मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त लोकांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने निश्चित स्वरूपाचा एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१५५) "भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करूनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.सुभाष धोटे यांचे ठराव क्रमांक १५७, १५८ व १५९

- (१५७) "शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे. याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१५८) "राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतियांचे पध्दतशीरपणे होणारे आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठ्या प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी, त्यातच तरुणांची नक्षलवादी, उग्रवादी व गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळण्याची निर्माण झालेली शक्यता लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना शालांत परिक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१५९) " महाराष्ट्र राज्य वितरण कंपनीने वीजेचे दर शेती पंपाकरिता आणि घरगुती वीज ग्राहकांकरिता भरमसाठ वाढवणे, त्याचबरोबर मोठ्यामोठ्या वातानुकूलित मॉल्सच्या वीज वापराच्या दरात वाढ न करणे, या वीज दरवाढीमुळे शेतीची अर्थव्यवस्था धोक्यात येण्याची शक्यता निर्माण होणे, म्हणून शेतीपंपासाठी आणि घरगुती वापरासाठी पुढील १० वर्षे वीज वापराचे दर एकाच निश्चित दरपत्रकाप्रमाणे ठरविण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.विरेंद्र जगताप यांचे ठराव क्रमांक १६१, १६२, १६३, १६४ व १६५

- (१६१) " शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे, याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१६२) " अमरावती जिल्ह्याचे पूर्णा नदी काठच्या भागातील दर्यापूर, अंजनगाव व इतर तालुक्यांचे खार पाणपट्ट्याचे सर्व्हेक्षण सुमारे वीस वर्षापूर्वी करण्यात

येवून त्यानुसार खारपट्टा घोषित करण्यात येणे, तथापि दर्यापूर भागातील पुर्णा काठच्या परिसरात शेतकऱ्यांकडून सिंचनासाठी विहिरींचे खोदकाम करण्यात येणे, तसेच कृषी विभागाकडून सुमारे १२०० शेततळे खोदण्यात येणे, तसेच सिंचन प्रकल्पामध्येही पाणी अडविले गेल्यामुळे खाऱ्या पाण्याऐवजी ग्रामीण भागातील विहिरींना गोडया पाण्याचे स्रोत निर्माण होणे, परंतु सदर भाग खार पाणपट्टा म्हणून घोषित केला असल्यामुळे शासनाकडून घेण्यात येणाऱ्या धडक सिंचन विहिरींची योजना, पिण्याच्या पाण्यासाठी घेण्यात येणाऱ्या बोरवेलच्या योजना, याचा लाभ घेणे शक्य होत नसल्याने, पिण्याचे पाणी व शेतीसाठी सिंचनाच्या गरजा लक्षात घेता, विशेष बाब म्हणून खारपाण पट्ट्याचे पुर्नसर्व्हेक्षण करण्याकरिता तज्ञ समितीचे गठन करण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१६३) "राज्यात मोठ्या धरणातून अचानक पाणी सोडल्यामुळे नद्यांना महापूर येण्याच्या घटना वाढणे, महापुरामध्ये नदी काठच्या गावांचे, शेत जमिनीचे नुकसान होऊन यामध्ये मनुष्यहानी व वित्तहानी मोठ्या प्रमाणावर होणे, त्यासाठी धरणातून पाणी सोडण्याच्या प्रक्रियेसंदर्भात अभ्यास करून निश्चित उपाय सुचविण्यासाठी विधीमंडळातील सदस्यांची एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१६४) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१६५) "राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकल्पांमुळे विस्थापित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम अद्यापही पूर्ण झालेले नसल्याने विस्थापितांचे होत असलेले हाल, त्यामुळे शासनाच्या विचाराधीन प्रकल्पांसाठी जमिनी देण्याच्या कामाला शेतकऱ्यांचा होत असलेला विरोध, त्याबाबत निर्माण केल्या जाणाऱ्या कायदेशीर अडचणी इ. बाबी विचारात घेता प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे रखडलेले काम तात्काळ पूर्ण करण्यासाठी कालबद्ध धडक कार्यक्रम राबविण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.विवेक पाटील यांचा ठराव क्रमांक १६७

(१६७) "राज्याला ७२० कि.मी. लांबीचा लाभलेला समुद्र किनारा लक्षात घेता शासनाने मुंबई व नवी मुंबईसह संपूर्ण कोकणात स्वस्त व प्रदुषण विरहित अशा सागरी जलवातुकीस प्राधान्य देण्याबाबत कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरेने अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा

शासनास करीत आहे."

श्री. एकनाथ शिंदे यांचा ठराव क्रमांक १७४

- (१७४) " राज्यातील विशेषतः मुंबई, ठाणे, मिरा-भाईंदर, वसई-विरार, भिवंडी, उल्हासनगर, कल्याण-डोंबिवली, नवी मुंबई इ. महानगरपालिकांच्या लोकसंख्येत दिवसेंदिवस होत असलेली प्रचंड वाढ, परिसराचे झपाट्याने होत असलेले नागरीकरण, त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात निर्माण होणाऱ्या कचऱ्याची योग्य विल्हेवाट लावण्याची निर्माण झालेली गंभीर समस्या, परिसरामध्ये निर्माण होणा-या हजारो टन कचऱ्यावर योग्य प्रक्रिया केली जात नसल्याने परिसरातील नागरीकांच्या आरोग्यावर होत असलेला विपरीत परिणाम, कचऱ्याच्या समस्येमुळे नागरिकांकडून केली जात असलेली तीव्र आंदोलने, याप्रकरणी वेळीच उपाययोजना न केल्यास समाजामध्ये प्रचंड असंतोष निर्माण होण्याची झालेली परिस्थिती इ. बाबींना आळा घालण्यासाठी व कचऱ्याची शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाट लावण्यासाठी राज्य पातळीवर स्वतंत्र कचरा व्यवस्थापन महामंडळ स्थापन करण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. प्रकाश महेता यांचा ठराव क्रमांक १८१

- (१८१) "मुंबई शहरात दिवसेंदिवस वाहनात होत असलेली वाढ तसेच रस्ते रुंदीकरणाच्या कामात होत असलेली दिरंगाई, वाहतुक पोलिसांची असलेली अपूरी संख्या, यामुळे वाहतुकीची मोठ्या प्रमाणात होत असलेली कोंडी व होत असलेले अपघात, सबब वाहतुकीची कोंडी सोडविण्यासाठी उच्चस्तरीय समितीची स्थापना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. नितीन सरदेसाई यांचे ठराव क्रमांक १८४, १८५, १८६ व १८७

- (१८४) "मराठी भाषेला 'अभिजात भाषा' हा दर्जा प्राप्त करून घेण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१८५) "मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्ग क्र. १७ या सुमारे ६०० कि.मी. लांबीच्या अंतरामध्ये असलेली अरुंद व वेडीवाकडी वळणे, असंख्य चढउतार, कालबाहय झालेले असंख्य अरुंद, कमकुवत व मोडकळीस आलेले पूल, अनेक ठिकाणी रस्त्यांच्या बाजूने संरक्षक भित्त, कठडे नसणे, साईनबोर्डस, साईडपट्ट्यांचा अभाव तसेच संपूर्ण महामार्गाची झालेली दुरावस्था, परिणामतः या महामार्गावर सातत्याने होत असलेले अपघात, यामुळे आतापर्यंत प्रचंड प्रमाणात झालेली व होत असलेली मनुष्यहानी, ट्रक, मोटारगाड्या व अन्य वाहनांसह मालमत्तेचे झालेले व होत असलेले प्रचंड प्रमाणातील नुकसान, या सर्व बाबी विचारात घेता मुंबई-गोवा या राष्ट्रीय महामार्गाचे सहापदरीकरणाचे काम सत्वर हाती घेऊन या महामार्गावर असलेली सर्व वेडीवाकडी वळणे, चढउतार तसेच अरुंद, कमकुवत, मोडकळीस आलेल्या व त्यामुळे कालबाहय झालेल्या पुलांच्या

पुनर्बाधणी आदी कामाबाबत एक कालबद्ध योजना आखून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (१८६) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किंमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१८७) "कोकणातील विशेषतः रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील वरकस जमिनी पाण्याखाली आणण्यासाठी कोयना धरणाचे पाणी या दोन्ही जिल्ह्यात पुरविण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरेने युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. पंकज भुजबळ यांचे ठराव क्रमांक १८८, १९१ व १९२

- (१८८) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१९१) "मुंबईसह राज्यात सदनिकांच्या किंमतीत प्रचंड प्रमाणात वाढ होणे, सदरहू सदनिकांच्या किंमती मूळ किंमतीपेक्षा कितीतरी पट अधिक असल्याने सर्वसामान्य जनतेस सदनिका खरेदी करणे आवाक्याबाहेर जाणे, सदनिकांचे वाढते दर नियंत्रित करून स्थिर ठेवण्याची राज्यातील जनतेकडून होत असलेली मागणी, सदनिकांचे वाढते दर नियंत्रित ठेवण्यासाठी राज्य शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१९२) "मुंबई शहरातील वाहतुकीची होणारी प्रचंड कोंडी, वाहनांची वाढती संख्या, अरुंद रस्ते, शासनाने बांधलेले उड्डाणपूल व वाहनांची संख्या लक्षात घेता वाहतुकीची समस्या अत्यंत गंभीर बनत चालली असून यावर तातडीने मार्ग काढण्यासाठी व मुंबईतील वाहतूक सुयोग्य करण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. चंद्रकांत मोकाटे यांचे ठराव क्रमांक १९५ व १९६

- (१९५) "राज्यात जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१९६) "राज्यातील सर्व महामार्गावरील रहदारी ही मोठ्या प्रमाणावर वाढली असून त्याचे योग्य नियोजन न होणे, अरुंद रस्ते, वळणे यामुळे अपघातांचे वाढते प्रमाण, त्यात होत असलेली मनुष्यहानी व वित्तहानी यावर उपाय म्हणून सर्व राज्य महामार्ग व त्यांना जोडणारे रस्ते हे चौपदरीकरण करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. सुभाष झनक यांचे ठराव क्रमांक २००, २०२ व २३२

- (२००) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२०२) "शासनाच्या मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त लोकांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने निश्चित स्वरूपाचा एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२३२) "शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे, याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. अमीन पटेल यांचे ठराव क्रमांक २०३, २०४ व २०५

- (२०३) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व रोजगाराअभावी त्यांच्यात निर्माण झालेले वैफल्य विचारात घेता बेरोजगारांच्या समस्या परिणामकारकपणे सोडविण्यासाठी एक सक्षम व स्वतंत्र यंत्रणा स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२०४) "मुंबई शहरातील वाहतुकीची होणारी प्रचंड कोंडी, वाहनांची वाढती संख्या, अरुंद रस्ते, वाहतूक पोलिसांची अपुरी संख्या, शासनाने बांधलेले उड्डाणपूल व वाहनांची संख्या लक्षात घेता वाहतुकीची समस्या अत्यंत गंभीर बनत चालली असून यावर तातडीने मार्ग काढण्याबाबत व मुंबईतील वाहतूक सुयोग्य

करण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२०५) " राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देऊन सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांना अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये व इतर शैक्षणिक सोयी सुविधा उपलब्ध होऊ शकत नाहीत, त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरीत परिणाम विचारात घेता विना अनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

ॲड. यशोमती ठाकूर यांचे ठराव क्रमांक २०७, २०८, २०९, २१० व २११

(२०७) " राज्यात महिला व तरुण मुलींवर होणारे अत्याचार व त्यांचे होणारे मृत्यू विचारात घेता महिलांवरील अत्याचारांबाबतचे खटले विनाविलंब निकालात काढण्यासाठी प्रत्येक जिल्हयाच्या ठिकाणी स्वतंत्र न्यायालये स्थापन करण्यात यावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२०८) "राज्यातील ग्रामीण भागातील सर्व खेडी नजिकच्या महामार्गांना डांबरी रस्त्याने जोडण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२०९) "विदर्भातील अनेक लघु, मध्यम व मोठ्या पाटबंधा-यांच्या प्रकल्पांमध्ये बुडित क्षेत्रातील शेतक-यांना जमिनीचा मोबदला न देता त्यांची शेती ताब्यात घेण्यात आल्यामुळे त्यांचा हक्कही गेला व मोबदलासुद्धा त्वरीत देण्याची व्यवस्था करण्यात आली नाही, त्यामुळे भूमिहिन झालेल्या शेतक-यांना दिलासा देण्याकरिता शासनाने जमीन ताब्यात घेतानाच मोबदला देण्याची व्यवस्था करून प्रकल्प बाधितांचे त्वरीत पुनर्वसन करणे व त्यांना प्राधान्याने नोकरीत सामावून घेण्याच्या दृष्टीने शासनाने कालबद्ध कार्यक्रम आखावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२१०) "राज्यातील ग्रामीण भागात महिलांकरिता स्वच्छतागृहांची सोय उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने प्रत्येक गावात महिलांसाठी स्वतंत्र सार्वजनिक महिला स्वच्छतागृहे बांधण्यात यावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२११) "राज्यातील विशेषतः विदर्भ व मराठवाड्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना अंमलात आणावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. प्रकाश भोईर यांचे ठराव क्रमांक २१२, २१३, २१४, २१५ व २१६

- (२१२) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व रोजगाराअभावी त्यांच्यात निर्माण झालेले वैफल्य विचारात घेता बेरोजगारांच्या समस्या परिणामकारकपणे सोडविण्यासाठी एक सक्षम व स्वतंत्र यंत्रणा स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२१३) "राज्यात दिवसेंदिवस जमिनीवरील व भू-गर्भातील पाण्याची पातळी वेगाने कमी होत असल्याने व त्यातच पावसाचे प्रमाणदेखील कमी होत असल्यामुळे पिण्याच्या पाण्याचा व शेतीच्या पाण्याचा दिवसेंदिवस ज्वलंत होत चाललेला प्रश्न लक्षात घेता जलसंधारणाचा कार्यक्रम प्रभाविरित्या राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२१४) "कोकण रेल्वे सुरु होवून सुमारे १३ वर्षांहून अधिक कालावधी लोटला तरीही आजमितीस फक्त एकेरी मार्गावर रेल्वे सुरु असणे, कोकणातील जनतेने या मार्गासाठी आवश्यक असलेली आपली बहुमूल्य जमीन कोकण रेल्वेसाठी उपलब्ध करून दिलेली असतानाही कोकणातील रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील जनतेसाठी मोजक्याच रेल्वे गाड्या असल्याने या रेल्वेचा विशेष फायदा कोकणातील जनतेला होत नसल्याकारणाने कोकण रेल्वे एकेरी मार्गाचे विस्तारीकरण करून दुहेरी मार्ग सुरु करण्याच्या दृष्टीने तसेच मुंबई सी.एस.टी. ते सावंतवाडी त्याचप्रमाणे बांद्रा टर्मिनस, अंधेरी- बोरीवली- विरार मार्गे सावंतवाडी अशा दिवसातून प्रत्येकी २ अधिकच्या गाड्या विनाविलंब सुरु करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२१५) "ठाणे जिल्हा शहरी, ग्रामीण, सागरी, डोंगरी भागामध्ये वसलेला असून त्याचे क्षेत्रफळ अफाट असणे, मोठ्या प्रमाणात होत असलेले नागरीकरण, ग्रामीण उपेक्षित भागांचा विचार करता मोठ्या प्रमाणात प्रशासकीय ताण वाढत असल्याने ठाणे जिल्ह्याचे विभाजन करून जिल्ह्याचा सर्वोत्तम विकास करण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२१६) "राज्यातील विशेषतः कोकणातील आंबा, काजू, नारळ, सुपारी इत्यादींचे फलोत्पादन करणाऱ्या शेतकऱ्यांनाही केंद्र शासनाने सुरु केलेल्या पीक विमा योजनेमध्ये सामावून घेण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. नितीन भोसले यांचे ठराव क्रमांक २१८, २१९, २२० व २२१

- (२१८) "महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाच्या क्षेत्रासाठी १६ ठिकाणी औद्योगिक नगरी स्थापन करण्याबाबत शासनाने उद्घोषणा निर्गमित केली असून त्याच धर्तीवर नाशिक पश्चिम विधानसभा मतदार संघ (जिल्हा नाशिक) येथे औद्योगिक नगरी स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा

शासनास करीत आहे."

- (२१९) "राज्यातील खेळाडुंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पीछेहाट लक्षात घेता क्रीडाक्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याकरिता व दर्जेदार खेळाडू तयार करण्यासाठी तालुकास्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यात यावीत व त्यासाठी प्रशिक्षित मार्गदर्शक नेमण्यात यावेत व आवश्यक ते साहित्य पुरविण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२२०) "राज्यातील ठाणे, पुणे, नाशिक, नागपूर इत्यादी शहरातील व विशेषतः मुंबई शहरातील राहत्या घरांच्या दिवसेंदिवस वाढणाऱ्या किंमती विचारात घेता सामान्य माणसाला वरील शहरांमध्ये सदनिका घेणे अशक्य झाले असल्याने यावर काही प्रमाणात नियंत्रण आणण्यासाठी शासनाने उक्त शहरातील सदनिकांचे भाव ठरविण्यासाठी एका तज्ञ समितीची स्थापना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२२१) "राज्यातील ग्रामीण भागातील प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षणाचा दिवसेंदिवस खालावत चाललेला दर्जा लक्षात घेता या प्रकरणी आमुलाग्र सुधारणा करण्यासाठी एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. विजय वडेटीवार यांचे ठराव क्रमांक २२२, २२३, २२४, २२५ व २२६

- (२२२) "वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात शासनातर्फे व महानगरपालिकांतर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे, यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा तात्काळ उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थांनी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या उदात्त हेतूने रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनातर्फे आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२२३) "राज्यात, विशेषतः ग्रामीण भागातील बहुसंख्य गावांतून उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण पाणीटंचाई, तसेच विविध कारणामुळे बंद पडलेल्या पाणीपुरवठा योजना व त्याच्या अंमलबजावणीतील होणारी कुचराई यामुळे ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्याअभावी होणारे हाल विचारात घेता पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२२४) "राज्यात कायदा व सुव्यवस्थेची दिवसेंदिवस गंभीर होत चाललेली परिस्थिती, तसेच पोलिसांना गुन्हे शोधून काढण्यात व गुन्हेगारांना पकडण्यात येत असलेले अपयश, वाढत्या गुन्हेगारीमुळे जनतेत निर्माण झालेली असुरक्षिततेची भावना विचारात घेता या संदर्भात अभ्यास करून निश्चित उपाय

सुचविण्यासाठी विधीमंडळातील दोन्ही सदनातील सदस्यांची एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

- (२२५) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व रोजगाराअभावी त्यांच्यात निर्माण झालेले वैफल्य विचारात घेता बेरोजगारांच्या समस्या परिणामकारकपणे सोडविण्यासाठी एक सक्षम व स्वतंत्र यंत्रणा स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२२६) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. हर्षवर्धन जाधव यांचे ठराव क्रमांक २२७, २२९, २३० व २३१

- (२२७) "राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतियांचे पध्दतशीरपणे होणारे आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठया प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी, त्यातच तरुणांची नक्षलवादी, उग्रवादी व गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळण्याची निर्माण झालेली शक्यता लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना शालांत परिक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२२९) "राज्यात वाढत चाललेली सुशिक्षित बेरोजगारांची संख्या, सेवायोजन कार्यालयात नाव नोंदणी करून सुमारे १० ते १५ वर्षांच्या कालावधीनंतरही नोकरी न मिळणे, राज्यात स्वयंरोजगार योजना सुरु होऊन सुशिक्षित बेरोजगारांना रोजगार उपलब्ध न होणे, परिणामी त्यांच्यात वाढत असलेली वैफल्यची भावना व तीव्र असंतोष लक्षात घेता सुशिक्षित बेरोजगारांना स्वतःच्या पायावर उभे राहण्यासाठी, स्वयंरोजगार सुरु करण्यासाठी तसेच नोकरी मिळण्यासाठी सेवायोजन कार्यालयातील कामकाज पध्दतीत सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२३०) "राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलीस सेवा, तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये इतर राज्यांच्या तुलनेत या राज्यातील विद्यार्थ्यांचे अत्यल्प प्रमाण लक्षात घेता हे प्रमाण वाढविण्यासाठी व उमेदवारांची अद्ययावत पध्दतीने योग्य प्रकारे पूर्वतयारी करून घेण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्हयात किमान एक प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याच्यादृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२३१) "राज्यात दूरदर्शनवर तसेच केबल नेटवर्कवर विविध चॅनलद्वारे अश्लील व हिंसाचारी चित्रपट, जाहिराती व विविध विषयांवरील मालिका सर्वासपणे प्रसारित केल्या जातात, परिणामी तरुण पिढीवर व बालमनावर त्यांचे होणारे गंभीर दुष्परिणाम, वाढते लैंगिक गुन्हे लक्षात घेता या सर्व वाहिन्यांवरील अश्लील प्रसारणावर केंद्र शासनाने तात्काळ बंदी घालावी, यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

ॲड. उत्तमराव ढिकले, यांचे ठराव क्रमांक २३३, २३५, २३६ व २३७

(२३३) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२३५) "राज्यातील सहकार क्षेत्रातील साखर कारखाने, सूतगिरण्या, मध्यवर्ती बँका, खरेदी विक्री संघ, ॲपेक्स मार्केटिंग सोसायट्या व शिखर बँका इ. संस्थात राज्य शासनाने केलेली कोट्यावधी रुपयांची गुंतवणूक लक्षात घेता उपरोक्त संस्थांच्या प्रशासकीय व आर्थिक कारभारावर योग्य प्रकारचे नियंत्रण ठेवण्यासाठी "लोकलेखा" समितीच्या धर्तीवर दोन्ही सभागृहाची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२३६) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२३७) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किंमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. बापुसाहेब पठारे यांचा ठराव क्रमांक २३८

(२३८) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत

असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. शिशिर शिंदे यांचे ठराव क्रमांक २३९, २४० व २४१

- (२३९) "कोकण रेल्वे सुरु होवून सुमारे १३ वर्षांहून अधिक कालावधी लोटला तरीही आजमितीस फक्त एकेरी मार्गावर रेल्वे सुरु असणे, कोकणातील जनतेने या मार्गासाठी आवश्यक असलेली आपली बहुमूल्य जमीन कोकण रेल्वेसाठी उपलब्ध करून दिलेली असतानाही कोकणातील रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील जनतेसाठी मोजक्याच रेल्वे गाड्या असल्याने या रेल्वेचा विशेष फायदा कोकणातील जनतेला होत नसल्याकारणाने कोकण रेल्वे एकेरी मार्गाचे विस्तारीकरण करून दुहेरी मार्ग सुरु करण्याच्या दृष्टीने तसेच मुंबई सी.एस.टी. ते सावंतवाडी त्याचप्रमाणे बांद्रा टर्मिनस, अंधेरी- बोरीवली- विरार मार्गे सावंतवाडी अशा दिवसातून प्रत्येकी २ अधिकच्या गाड्या विनाविलंब सुरु करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२४०) "राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांति्यांचे पध्दतीशीरपणे होणारे आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठ्या प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना शालांत परिक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२४१) "राज्यातील वाढती लोकसंख्या, वाढत्या औद्योगिक वसाहती, त्यामुळे शहरातून वाढलेली गुन्हेगारी, अपुरी पोलीस व्यवस्था, पोलीसांवर पडणारा मानसिक ताण, त्यातच महिलांवरील अत्याचाराचे वाढलेले प्रमाण, पोलीसांच्या अपुऱ्या संख्येमुळे तपासणीस होणारा विलंब, परिणामी महिलांना न्याय मिळण्यास होणाऱ्या विलंबामुळे त्यांच्यात पसरलेला असंतोष, त्याकरिता पोलीसांच्या संख्येत करावयाची वाढ, पोलीसांच्या मानसिक स्थितीत सुधारणा करण्याकरिता तसेच महिलांवरील अत्याचार थांबविण्यासाठी शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. निलेश देशमुख - पारवेकर यांचे ठराव क्रमांक २४२, २४३, २४४, २४५ व २४६

- (२४२) "महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या पिक उत्पन्न क्षमतेपेक्षा विविध देशातील शेतकऱ्यांची पिक उत्पन्न क्षमता कितीतरी पटीने जास्त असल्याने मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या युगात राज्यातील शेतकऱ्यांचा भविष्यकाळ अंधःकारमय होणे,

राज्यातील शेतकऱ्यांना सतत आर्थिक हालअपेष्टांचा सामना करावा लागणे, नापिकी व कर्जबाजारीपणाला कंटाळून राज्यात मोठ्या प्रमाणावर शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होणे, त्यांच्या आर्थिक हिताचे रक्षण करण्याची नितांत आवश्यकता, शेतकऱ्यांचे आर्थिक हितसंबंध जपण्यासाठी तसेच त्यांना पुरेसे संरक्षण देण्यासाठी राज्याच्या कृषी विषयक धोरणात निश्चित स्वरूपाचा बदल करण्यासाठी शासनाने ठोस व कालबद्ध उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (२४३) "राज्यातील मराठवाडा व विदर्भ हे तुलनात्मकदृष्ट्या मागासलेले विभाग रेल्वे मार्गांनी जोडण्याच्या दृष्टीने लातूर रोड ते बोधन (व्हाया - जळकोट), खामगाव-जालना, वर्धा-यवतमाळ-पुसद-नांदेड या नवीन रेल्वे मार्गांचे काम सत्वर मंजूर करण्यासाठी तसेच यवतमाळ ते मुर्तिजापूर (व्हाया दारव्हा) हा नॅरोगेज मार्ग ब्रॉडगेजमध्ये रुपांतर करण्यासाठी कोकण रेल्वे विकास महामंडळाच्या धर्तीवर विदर्भ रेल्वे विकास महामंडळ स्थापन करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२४४) "राज्यातील बहुसंख्य गावात विशेषतः उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण टंचाई तसेच विविध कारणामुळे बंद पडलेल्या अनेक पाणीपुरवठा योजना व त्याच्या देखभालीत होणारी कुचराई, परिणामी ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्यासाठी होणारे हाल विचारात घेता राज्यातील पिण्याच्या पाण्याची टंचाई कायमस्वरूपी कमी करण्यासाठी शासनाने एक कृती आराखडा आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२४५) "वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात शासनातर्फे व महानगरपालिकांतर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे, यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा तात्काळ उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थांनी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या उदात्त हेतूने रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनातर्फे आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२४६) " राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देऊन सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांना अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये व इतर शैक्षणिक सोयी-सुविधा उपलब्ध होऊ शकत नाहीत, त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरीत परिणाम विचारात घेता विना अनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. संजय वाघचौरे यांचा ठराव क्रमांक २४८

(२४८) "भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करूनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. वसंत गिते यांचे ठराव क्रमांक २५१, २५२, २५३ व २५४

(२५१) "राज्यात विना अनुदानित अभियांत्रिकी, वैद्यकीय महाविद्यालयांना फी वाढीचे अधिकार मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिल्याने विनाअनुदानित अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांच्या संचालकांनी फी मध्ये केलेली असमर्थनीय वाढ, सदर फी वाढीमुळे अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांमधून शिक्षण घेणे हुशार व होतकरु विद्यार्थ्यांच्या आर्थिक कुवतीबाहेरचे असणे, परिणामी त्यांना अशा महत्त्वाच्या शिक्षणाला मुकावे लागणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांमधील फी भरण्यासाठी अशा हुशार व गुणवान विद्यार्थ्यांना त्यांचे शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत शासनाने आर्थिक सहाय्य कर्जरूपाने उपलब्ध करून द्यावे व शिक्षण पूर्ण झाल्यावर सदरहू कर्ज हप्त्याहप्त्याने वसूल करण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२५२) "राज्यातील अनेक ठिकाणी धरणासारख्या प्रकल्पांमध्ये ज्यांची घरे व जमिनी गेल्या आहेत अशा प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम विनाविलंब व निश्चितपणे पूर्ण होऊ शकेल या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२५३) "राज्यातील व विशेषतः उत्तर महाराष्ट्रातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले, मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची नियोजनबद्ध व धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे"

(२५४) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. रमेश पाटील यांचे ठराव क्रमांक २५५, २५६, २५७ व २५८

- (२५५) "कोकणात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी आणि नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना /पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन कोकणाची सिंचनविषयक प्रगती होण्याच्या दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२५६) "राज्यातील आरोग्यविषयक समस्यांमध्ये दिवसेंदिवस होत असलेली वाढ, जिल्हा रुग्णालयांची निधी अभावी झालेली दुर्दशा, ही परिस्थिती सुधारण्यासाठी राज्यातील आरोग्य विषयक समस्यांचे युध्दपातळीवर निराकरण करण्याकरीता शासनाने तातडीने पावले उचलावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२५७) "राज्यात विशेषतः मुंबई शहरात गेले वर्षभरात दहशतवादी संघटनांनी विविध ठिकाणी केलेल्या बॉम्बस्फोटाच्या घटना, त्यामुळे कायदा व सुव्यवस्थेची दिवसेंदिवस गंभीर होत चाललेली परिस्थिती, वाढत्या गुन्हेगारी कारवायांमुळे जनतेत निर्माण झालेली असुरक्षिततेची भावना लक्षात घेता, या संदर्भात उपाययोजना करण्यासाठी ठोस कृती कार्यक्रम आखण्याकरिता विधीमंडळातील दोन्ही सदनांतील सदस्यांची एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२५८) "राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व लक्षात घेता किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्याबाबत तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत व पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयीसुविधा उपलब्ध करून देऊन या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने शासनाने खास उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. प्रविण दरेकर यांचे ठराव क्रमांक २६३, २६४ व २६५

- (२६३) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी करून त्याचा विकास करणे पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२६४) "कोकणातील चारही जिल्हे मिळून सरासरी २,८०० मि.मि. इतका पाऊस पडत असून राज्यात पडणाऱ्या एकूण पर्जन्यापैकी जवळपास ४६ टक्के पाऊस कोकणातच पडत असणे, कोकणातील डोंगर कपारीतून सदर पावसाचे पाणी नद्यांद्वारे वाहत जावून शेवटी खाडी आणि समुद्राला मिळणे, ठाणे, रायगड,

रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग या ४ जिल्ह्यात मिळून एकूण ५४ खाडयालगतचे ६५,४६५ हेक्टर क्षेत्र क्षारयुक्त झालेले असणे, याकरिता कोकणामध्ये केरळ व बंगालच्या धर्तीवर नदी आणि खाडी यांच्यामध्ये बंधारा घालून गोडे पाणी खारट होणार नाही यासाठी शासनाने त्वरीत एक सर्वकष योजना हाती घेवून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२६५) "ठाणे, सिंधुदुर्ग, रत्नागिरी व रायगड या जिल्ह्यांच्या किनारपट्टीवरील अनेक गावांच्या संरक्षणासाठी बांधण्यात आलेले धूप प्रतिबंधक बंधारे, दरवर्षी अनेकवेळा फुटल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी जमिनीत शिरून मालमत्तेचे, झाडांचे व शेतीचे सतत होणारे नुकसान, दिवसेंदिवस समुद्राच्या आक्रमणाची वाढती तीव्रता व परिणामी लोकांच्या मालमत्तेचे त्यामुळे मोठया प्रमाणात होत असलेले नुकसान लक्षात घेता समुद्राच्या अतिक्रमणाचा, गंभीर स्वरुपाचा धोका निर्माण होऊ नये यासाठी शासनाने या चारही जिल्ह्यातील गावांच्या संरक्षणासाठी नियोजनबध्द व कालबध्द कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

एकोणीस.

सभागृहासमोर ठेवण्यात आलेली कागदपत्रे (यादी अंतिम कार्यावलीसोबत जोडण्यात येईल).

विधान भवन,

मुंबई,

दिनांक : २८ जून, २०१२.

डॉ.अनंत कळसे,

प्रधान सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा.